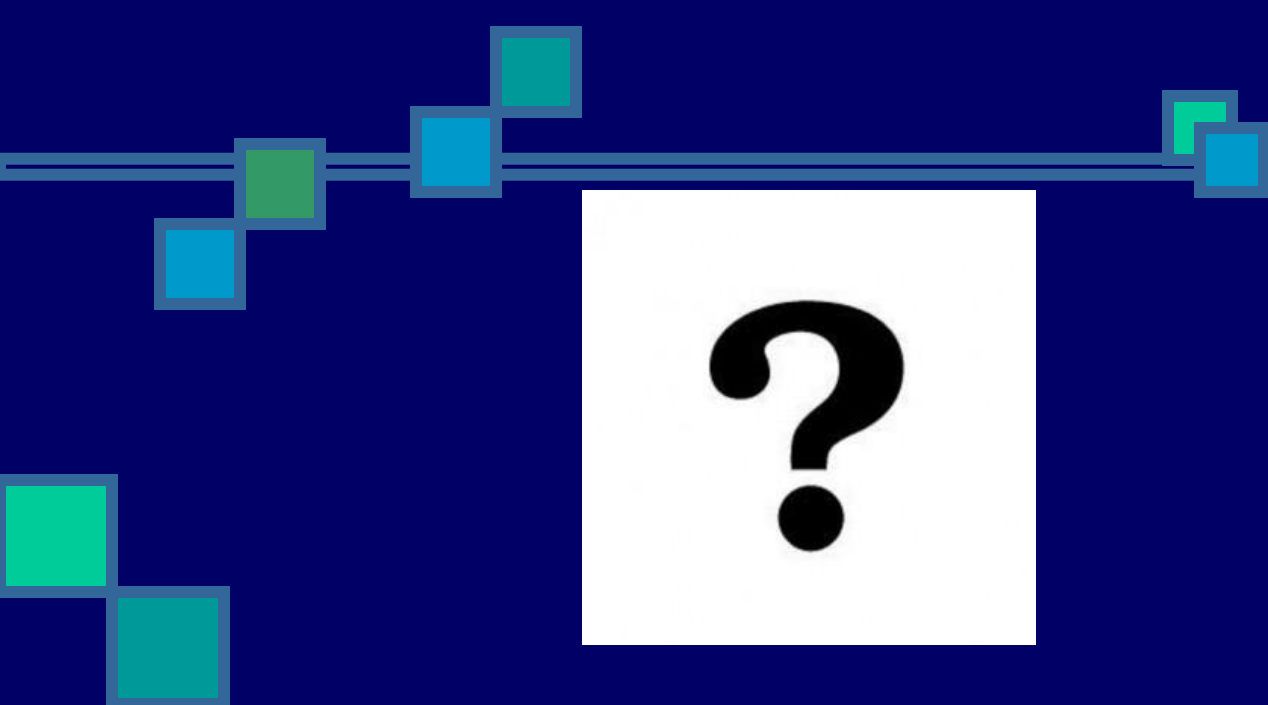

Vzt'ah morfológie a lexikológie

23. 4. 2018

■ prst

■ krst

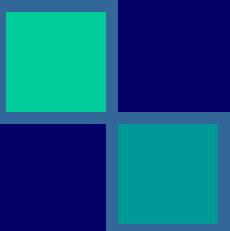

■ z prsta

■ z krstu

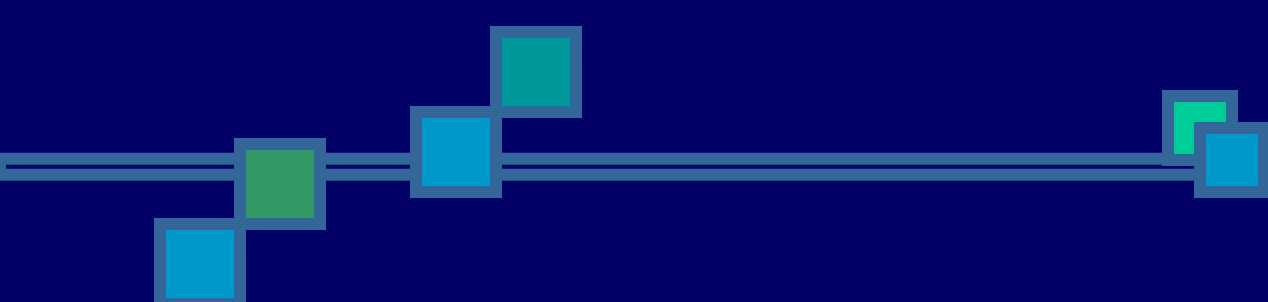
Vzt'ah morfológie a lexikológie

-
- L - sa zameriava na individuálny (vecný) význam slova
 - M- na sémantiku veľkých tried slov (SD - napr. predmetnosť, kvalitatívnosť)
-

Vzťah morfológie a lexikológie sa prejavuje

- A: pri tvorení tvarov slov
 - B: v tvorení slov transflexiou (paradigmou)
 - C: v stupňovaní
-

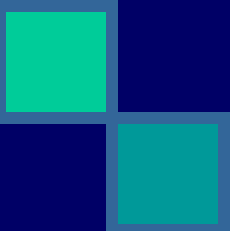

A: Do tvorenia tvarov slov sa premieta

- lexikálny význam slova
 - lexikálno-gramatický význam slova
 - slovotvorné vlastnosti slov
 - expresivita slov
 - pôvod slov
-

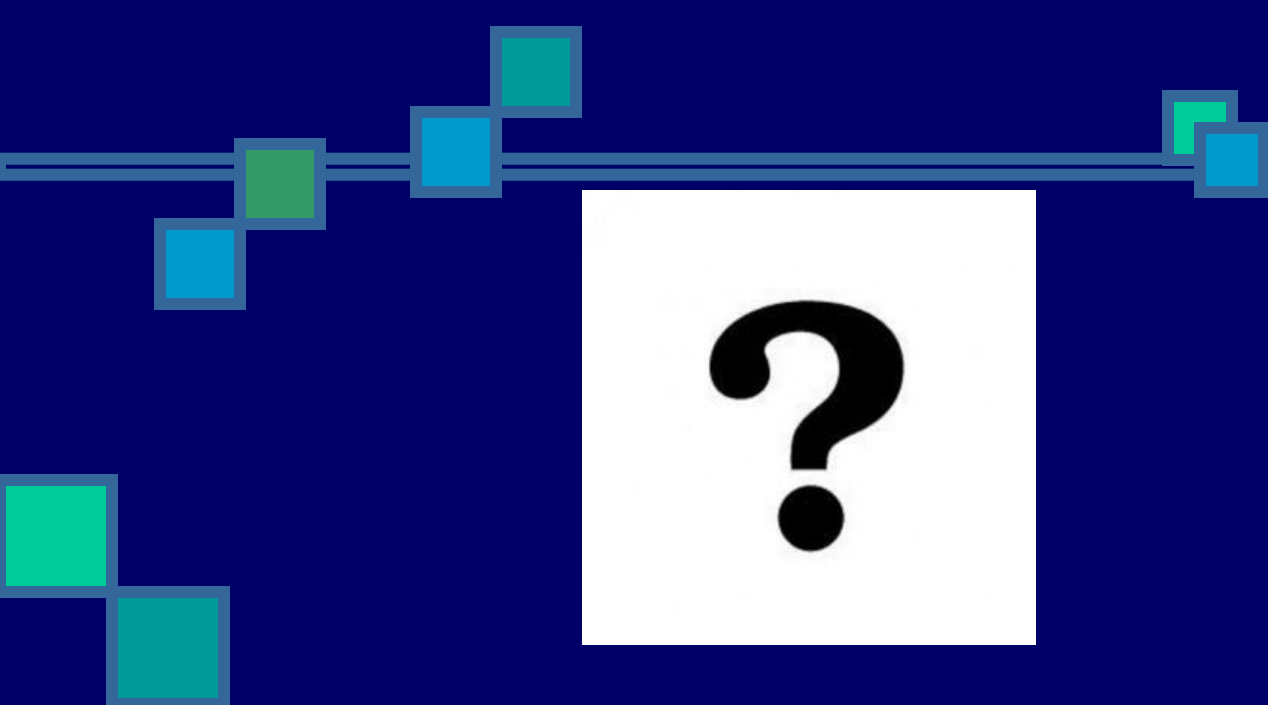
1. lexikálny význam slova

-
- **Pohani - pohania**
 - nekresťan,
neznaboh: *tureckí
pohani*
 - kto vyznáva
mnohobožstvo alebo
kto uctieva modly:
*starovekí Gréci boli
pohania*
 - **Orly** sú dravé vtáky
 - zleteli **orli** z Tatry
-

2. lexikálno-gramatický význam slova

- z dub-a
 - zo sud-a
 - z most-a
 - z rožk-a
 - z batoh-a
 - z pohár-a
 - let-u, dotyk-u, vznik-u
vývin-u, pojm-u
 - med-u, rum-u,
škrob-u, cukr-u, oct-
u
 - hmyz-u
-

■ prst

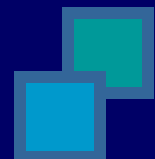
■ krst

■ z prsta

■ z krstu

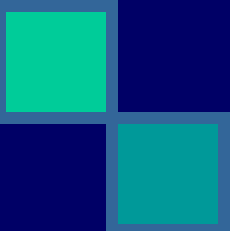

počítateľné konkrétum

abstraktum

3. slovotvorné vlastnosti slov

-
- Gréci
 - belosi
 - horári
 - letci
 - prekladatel-ia
 - učitel-ia
 - ručitel-ia
 - dedinčan-ia
 - Prešovčan-ia
 - Riman-ia
 - dolňan-ia
-

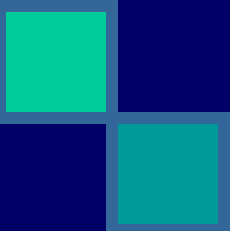

4. expresivita slov

-
- dedinčania
 - Prešovčania
 - Rimania
 - dolňania
 - trhani
 - šklbani
 - pijani
 - oplani
-

expresivita slov

-
- lietať - lieta
 - chytáť - chytá
 - zametať - zametá
 - rachotať - rachoce
 - šepťáť - šepce/šeptá
 - buchotať - buchoce
 - chechtať sa -
chechce sa
-

4. pôvod slova

- legenda – legiend
 - paleta – paliet
 - nota – nôt
-
- Dardanely – Dardanel
 - kontesa – kontes
-

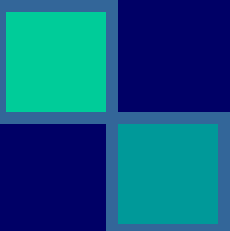

B: späťnosť L a M

- v prípade, keď sa pádová prípona sekundárne využíva na tvorenie slov
 - tvorenie slov transflexiou:
 - *líst-ie*
 - *výstav-a*
 - *beh-0*
-

C: Spätost' L a M

-
- Ppremieta sa aj do **stupňovania**
 - obsah stupňovania má lexikálnu povahu (výsledkom stupňovania je vznik nových slov: ***nový - novší - najnovší***)
 - formálne vyjadrenie 2. a 3. stupňa má morfológickú povahu
-